

ความสุขในการเรียนรู้ ของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

Happy Learning among Undergraduate Nursing Students

ยุพา วงศ์รสไทร* วราภรณ์ ดีน้ำจืด*

Yupha wongrostrai* Waraporn deenamjoed*

Received : 18/11/2562

Revised : 10/3/2563

Accepted : 10/3/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบ (Descriptive Correlational Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ได้แก่ ลักษณะของนักศึกษา ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ลักษณะสถานศึกษา และนักศึกษาร่วมสถาบัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 798 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความสุขในการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.92 และ 0.99 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.89 และ 0.97 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลมีความสุขในการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.57) ประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความสุขทุกด้านอยู่ในระดับมากโดย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (S.D. = 0.54) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะนักศึกษา ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ลักษณะสถานศึกษา และลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน มีความสัมพันธ์ผลทางบวกกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .653$, $r = .628$, $r = .577$, $r = .473$, $r = .452$, $r = .442$, ตามลำดับ) ผลการวิจัยนี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนโดยการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ความสุขในการเรียน นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ABSTRACT

This Descriptive Correlational Research aimed to investigate the relationship of factors of happy learning and happy leaning among Undergraduate nursing students including characteristic of student, characteristic of learning, characteristic of teacher, characteristic of parents, characteristic of Faculty of Nursing and characteristic of friends The sample was 789 nursing students in Bangkok. Data was collected using the questionnaire of personal information, happy Learning and environment related to student, validated by mean of the Index of Item Objective Congruence of 0.80 and 0.97, and reliability determined with Cronbach's alpha coefficient of 0.89 and 0.97 respectively. Data were analyzed by frequency, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The study findings revealed the overall happy leaning was at a high level with mean score at 3.89 (S.D = 0.57) and the overall factors associated to happy leaning was at a high level with mean score at 4.14 (S.D = 0.54). The factors on characteristic of student, characteristic of learning, characteristic of teacher, characteristic of parents, characteristic of Faculty of Nursing and characteristic of friends were a positive statistically significant related to the happy learning ($r = .653$, $r = .628$, $r = .577$, $r = .473$, $r = .452$, $r = .442$ respectively). Results from this study generated important baseline data which can be used to enhance the happy learning by designing the environment to support learning

Keywords: Happy Learning, Undergraduate Nursing Students

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติในการดูแลผู้รับบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคลทุกช่วงวัย ครอบครัว และชุมชนให้ครอบคลุมทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ให้การดูแลอย่างต่อเนื่องแก่ผู้รับบริการให้มีสุขภาพกาย จิตใจที่สมบูรณ์และมีคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาวิชาชีพพยาบาลจึงมีความแตกต่างจากการศึกษาวิชาชีพอื่นเพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ปฏิบัติโดยตรงต่อชีวิตมนุษย์ ต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในด้านความรู้ ทักษะ มีจริยธรรมของวิชาชีพ มีความชำนาญในการปฏิบัติ มีความรับผิดชอบสูง มีภาวะผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และปรับตัวเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน หากพยาบาลมีความพร้อมและความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจย่อมให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพตามความคาดหวังของสังคม¹

นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลที่มุ่งเน้นการศึกษาที่เตรียมสำหรับการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ต้องศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพผู้ป่วย มีการจัดการเรียนการสอนประกอบไปด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในส่วนของห้องปฏิบัติการและหอผู้ป่วย นับเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดได้สูง การเรียน การสอนทางภาคทฤษฎีนั้นจะเป็นการสอนในชั้นเรียน ประกอบด้วยกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ เช่น พยาธิ สรีรวิทยา แสัชวิทยา และกลุ่มวิชาชีพ ลักษณะวิชามีความเฉพาะทางศาสตร์วิชาทางการพยาบาล นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลต้องขึ้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพบนหอผู้ป่วย ต้องเชื่อมโยงองค์ความรู้ ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เปรียบเทียบกับบรรยากาศของผู้ป่วยที่มีแต่ความเจ็บป่วยและความทุกข์ทรมานและ มีความหลากหลายของปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย ต้องมีความรับผิดชอบสูง ระมัดระวัง อดทน รอบคอบใน การดูแลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย หากความผิดพลาดก็จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตผู้ป่วยได้ รวมทั้งนักศึกษาต้องปรับตัวเข้ากับ

อาจารย์นิเทศที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ต้องปรับตัวกับบุคลากรทางสุขภาพที่หลากหลายในหอผู้ป่วย รวมทั้งผู้ป่วยและญาติที่ต้องการบริการที่มีคุณภาพและปลอดภัย² ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียดและไม่มีความสุขในการเรียนได้³ นอกจากนั้นนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-20 ปี ซึ่งเป็นระยะที่มีการพัฒนาจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น สภาพจิตใจและอารมณ์ยังไม่มั่นคง มีความสับสนในตนเอง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในจิตใจและอาจเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตได้⁴ วัยนี้เป็นวัยที่ต้องการ การปรับตัว เกิดความเครียดทางอารมณ์ง่าย มักใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ มีความรวดเร็วและรุนแรง ยังต้องปรับตัวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ต้องอยู่หอพักร่วมกับผู้อื่นและเพื่อนใหม่ รูปแบบการเรียนใหม่ ต้องเรียนด้วยตัวเอง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้นำมาสู่ความเครียดได้เช่นกัน⁵ รวมถึงความท้าทายของโรคอุบัติใหม่และความเจริญทางการแพทย์ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความสุขของนักศึกษาได้ทั้งสิ้น⁶ สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความเครียดและไม่มีความสุขในการเรียน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนลดลง นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลง ทำให้นักศึกษาต้องพักการเรียนกลางคันหรือลาออกจากการเรียน หรือไม่ก็ต้องเรียนซ้ำชั้น จบการศึกษาล่าช้า หรือมีปัญหาสุขภาพจิตตามมา ซึ่งถ้าหากนักศึกษามีการเรียนรู้อย่างมีความสุขก็จะส่งเสริมให้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ไม่เกิดความเครียด และลาออกหรือพักการเรียนไปเนื่องจากปัญหาสุขภาพจิต⁷ ดังนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสุขในการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยส่งผลในการเรียนและส่งเสริมให้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในชีวิต²

ความสุขในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเพลิดเพลินต่อการเรียนของผู้เรียนที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ สนใจใฝ่รู้ยากที่จะเรียนรู้ มีความสนุกสนานและมีพลังแห่งการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น² จากการศึกษา

เกี่ยวกับความสุขในการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของปัทมา ทองสม⁹ พบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความสุขประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ผู้เรียนสนุกและ เอาใจใส่ในการเรียน ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ เป็นความรู้สึกที่ผู้เรียนมีต่อวิชาชีพพยาบาล ด้านความพึงพอใจในการเรียน เป็นความรู้สึกที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนและ กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ด้านความวิตกกังวลเป็น ความรู้สึกทางลบต่อการเรียนพยาบาลและการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยและความพึงพอใจในตนเอง เป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง หากนักศึกษามีองค์ประกอบดังกล่าวมาแล้วจะช่วยส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและค้นพบศักยภาพของตนเองสามารถแก้ปัญหาในการศึกษาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁰ จากการศึกษาพบว่าศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีความสุขในระดับมากและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งหมายความว่าหากนักศึกษามีความสุขในการเรียนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีมีความสนใจ และจดจำ รู้สึกอยากเรียนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น¹¹ ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษาไม่มีความสุขในการเรียนส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดี เกิดความเครียด ลาออกกลางคัน และเกิดภาวะซึมเศร้า⁴

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่หลายประการที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล จากความคิดเห็นของออสติน พบว่าสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาร่วมกันหล่อหลอมให้นักศึกษามีศักยภาพทางด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา นอกจากความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการศึกษาการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหาร การให้บริการทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา ทองสม⁹ กล่าวว่าผู้เรียนมีสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนแล้วจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน สิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะของ

อาจารย์ หมายถึง บุคลิกของอาจารย์ที่มีความเอาใจใส่ การเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา ด้านลักษณะ การจัดการเรียนการสอน หมายถึง มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นในการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ด้านลักษณะของนักศึกษา เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักศึกษา ได้แก่ สุขภาพอนามัยที่ดี การเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ รู้สึกดีกับผู้อื่น และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ด้านลักษณะของนักศึกษาร่วมสถาบันการศึกษา ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลด้านวิชาการ การยอมรับซึ่งกันและกัน ด้านลักษณะของสถาบันการศึกษา ได้จัดสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการเรียนรู้ การใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การบริการของห้องสมุด กิจกรรมนักศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ หอพัก สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น และด้านลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่ สภาพครอบครัว ความเข้าใจนักศึกษา การเอาใจใส่นักศึกษาและสัมพันธ์ภายในครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของสมใจ วินิจกุล และคณะ¹¹ พบว่าสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹¹ และสอดคล้องกับการศึกษาของจิต ไกรถาวร และกมลรัตน์ กิตติพิมพานนท์¹⁹ ที่พบว่าสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นการเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามปัจจุบันพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในการเรียนและปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ในเขตเมืองมีค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสุขในการเรียน รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้เกิดความสุขในการเรียนกับนักศึกษาพยาบาลและส่งเสริมให้นักศึกษาผู้เรียน

สามารถแก้ปัญหา และสามารถใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เกิดทักษะทางความคิด การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ ลักษณะนักศึกษา ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน ลักษณะสถานศึกษาและลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ ลักษณะนักศึกษา ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน ลักษณะสถานศึกษาและลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสุขในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเพลิดเพลินต่อการเรียนของผู้เรียนที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ สนใจใฝ่รู้อยากที่จะเรียนรู้ มีความ

สนุกสนานและมีพลังแห่งการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น² จากการศึกษา^{2, 4,9,11} พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน ประกอบ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ภาวะสุขภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ และความแข็งแกร่งในชีวิต และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ลักษณะอาจารย์ ลักษณะครอบครัว การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม เช่น กิจกรรมนักศึกษา สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และกลุ่มเพื่อน จากแนวความคิดการเรียนรู้ที่มีความสุขของ บัทมา ทองสม⁹ ที่กล่าวถึงลักษณะของนักศึกษาที่มีความสุขในการเรียนจำแนกตามองค์ประกอบของความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย ความสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาที่เรียน มีทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี มีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และไม่มีความวิตกกังวลต่อการเรียน จะส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ บัทมา ทองสม ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน ประกอบด้วย การเรียนการสอน ลักษณะนักศึกษา ลักษณะอาจารย์ ลักษณะคณะพยาบาล ลักษณะบิดามารดา/ผู้ปกครอง ลักษณะนักศึกษาร่วมคณะพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ บัทมา ทองสม มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน

- ลักษณะการเรียนการสอน
- ลักษณะนักศึกษา
- ลักษณะอาจารย์
- ลักษณะสถานศึกษา
- ลักษณะบิดามารดา/ผู้ปกครอง
- ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน

ความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

- ความสนใจใฝ่เรียนรู้
- ทัศนคติต่อวิชาชีพ
- ความพึงพอใจในการเรียน
- ความพึงพอใจในตนเอง
- ความคลายกังวล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาล ศาสตรบัณฑิต ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ ลักษณะนักศึกษา ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน ลักษณะสถานศึกษาและลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นประชากรทั้งหมดที่เป็นนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งเพศชายและหญิงของคณะพยาบาลศาสตร์เพื่อการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยนวมินทราช จำนวน 798 ราย ประกอบด้วย ชั้นปีที่ 1 จำนวน 204 ราย ชั้นปีที่ 2 จำนวน 194 ราย ชั้นปีที่ 3 จำนวน 199 ราย ชั้นปีที่ 4 จำนวน 201 รายและสมัครใจเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลส่วนตัวพัฒนาโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย 5 ข้อคำถาม ดังนี้ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา สถานภาพ และรายรับต่อเดือน

2. แบบสอบถามความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีจำนวน 32 ข้อ ซึ่งพัฒนามาจากแบบสอบถามความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ของปัทมา ทองสม⁹ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง จำนวน 6 ข้อ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านความพึงพอใจในการเรียนจำนวน 5 ข้อ ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพจำนวน 8 ข้อ และด้านคลายกังวล จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ “เห็นด้วยมากที่สุด” เท่ากับ 5 คะแนน ถึง

“เห็นด้วยน้อยที่สุด” เท่ากับ 1 คะแนน การแปลผลคะแนนเป็น 3 ระดับ คะแนนเฉลี่ย 3.68–5.00 หมายถึง มีความสุขในการเรียนมาก คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.67 หมายถึง มีความสุขในการเรียนปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 หมายถึง มีความสุขในการเรียนน้อย แบบสอบถามนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้บริหาร 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลด้านจิตเวช 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 ท่าน โดยมีค่า IOC เท่ากับ .92 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 30 ราย หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .89 และหลังจากนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง 798 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

3. แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน มีจำนวน 107 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ของปัทมา ทองสม⁹ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน จำนวน 31 ข้อ ลักษณะอาจารย์จำนวน 16 ข้อ ลักษณะนักศึกษาจำนวน 18 ข้อ ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน จำนวน 7 ข้อ ลักษณะของสถานศึกษา 16 ข้อ และลักษณะพ่อแม่หรือผู้ปกครอง จำนวน 19 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ “เห็นด้วยมากที่สุด” เท่ากับ 5 คะแนน ถึง “เห็นด้วยน้อยที่สุด” เท่ากับ 1 คะแนน การแปลผลคะแนนเป็น 3 ระดับ คะแนนเฉลี่ย 3.68–5.00 หมายถึง มีความสุขในการเรียนมาก คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.67 หมายถึง มีความสุขในการเรียนปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 หมายถึง มีความสุขในการเรียนน้อย แบบสอบถามนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้บริหาร 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลด้านจิตเวช

1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 ท่าน โดยมีค่า IOC เท่ากับ .99 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 30 ราย หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และหลังจากนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง 798 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการการพิจารณาวิจัยในมนุษย์ของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราชมงคลธัญบุรี เลขที่ KFN-IRB2018-09 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2561 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคำนึงกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาของการวิจัย และชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ซึ่งจะไม่ส่งผลต่อการเรียนของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด ขอความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยหากผู้ใดสมัครใจเข้าร่วมวิจัย ให้ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง สามารถหยุดตอบแบบสอบถามและออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องบอกเหตุผลหรือคำอธิบายใดๆ ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาแต่อย่างใด การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็นไปในภาพรวมไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลได้ ข้อมูลจะเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและเป็นความลับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หลังได้รับการอนุมัติจากความเห็นชอบจากคณะกรรมการการพิจารณาวิจัยในมนุษย์ของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราชมงคลธัญบุรี

แล้ว คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์และสิทธิในการเข้าร่วมวิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยรับทราบ เมื่อนักศึกษาเข้าใจและตกลงให้ความร่วมมือในการวิจัยให้ลงลายมือชื่อในใบยินยอม คณะผู้วิจัยชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อเปิดภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน มีนาคม 2562 ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 4 ชั้นปี นัดเวลากับกลุ่มตัวอย่างหลังเลิกเรียนหรือช่วงเวลาสะดวก โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 40 นาที

3. หลังจากผู้ร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม ถ้าพบความไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ผู้ให้ข้อมูลทบทวนอีกครั้งและเก็บเอกสารใส่ซองปิดผนึกเพื่อนำเสนอข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และรายรับต่อเดือนวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ ข้อมูลระดับความสุขในการเรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) โดยมี การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติพบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ (Normality) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) และข้อมูลแต่ละคู่มิอิสระต่อกัน (Independence)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาพยาบาลรวมทุกชั้นปีพบว่า มีอายุเฉลี่ย 20.8 ปี อายุน้อยที่สุด 18 ปี มากที่สุด 50 ปี (S.D. = 4.16) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 97.2 เพศชายร้อยละ 2.8 สถานภาพโสดร้อยละ 97.1 สมรสร้อยละ 2.8 รายได้สำหรับใช้จ่ายเฉลี่ย 4,600 บาทต่อเดือน รายได้น้อยที่สุด 1,200 บาทต่อเดือน มากที่สุด 34,000 บาทต่อเดือน (S.D. = 3,891)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (S.D. = 0.54) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่านักศึกษาพยาบาลประเมินปัจจัยที่มีผลต่อ

ความสุขที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (S.D. = 0.70) รองลงมาคือลักษณะนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (S.D. = 0.65) และลักษณะอาจารย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D. = 0.69) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายชั้นปีพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ประเมินปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขในภาพรวมสูงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D. = 0.69) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครองเท่ากับ 4.58 (S.D. = 0.66) รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.21 (S.D. = 0.64) และ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D. = 0.75) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.82) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 และรวมทุกชั้นปี จำแนกรายด้านและโดยรวม (n = 798)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้	น.ศ. ปีที่ 1 (n = 204)		น.ศ. ปีที่ 2 (n = 194)		น.ศ. ปีที่ 3 (n = 199)		น.ศ. ปีที่ 4 (n = 201)		รวมทุกชั้นปี (n = 798)		ระดับ
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. ลักษณะการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.83	4.16	0.72	3.91	0.74	4.07	0.63	3.99	0.73	มาก
2. ลักษณะอาจารย์	4.04	0.79	4.40	0.64	4.10	0.71	4.28	0.61	4.21	0.69	มาก
3. ลักษณะนักศึกษา	4.29	0.71	4.46	0.58	4.21	0.68	4.31	0.61	4.32	0.65	มาก
4. ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน	3.98	0.78	4.28	0.68	4.12	0.71	4.21	0.60	4.15	0.69	มาก
5. ลักษณะสถานศึกษา	3.44	1.02	3.82	0.86	3.71	0.91	3.94	0.75	3.73	0.89	มาก
6. ลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง	4.41	0.79	4.58	0.66	4.43	0.73	4.52	0.63	4.49	0.70	มาก
รวม	3.99	0.82	4.28	0.69	4.06	0.75	4.21	0.64	4.14	0.54	มาก

3. ความสุขของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.57) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่านักศึกษาพยาบาลมีความสุขด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.20 คือด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ (S.D. = 0.69) รองลงมาคือความพึงพอใจในตนเองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D. = 0.73) และความคลายกังวลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.80) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายชั้นปีพบว่านักศึกษาทุกชั้นปี

มีความสุขอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ประเมินระดับความสุขสูงที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.85) รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.54) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับความสุขเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.46) และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับความสุขเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.78) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 และรวมทุกชั้นปี จำแนกรายด้านและโดยรวม (n = 789)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการเรียนรู้	น.ศ. ปีที่ 1 (n = 204)		น.ศ. ปีที่ 2 (n = 194)		น.ศ. ปีที่ 3 (n = 199)		น.ศ. ปีที่ 4 (n = 201)		รวมทุกชั้นปี (n = 798)		ระดับ
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. ความพึงพอใจในตนเอง	3.99	0.61	4.20	0.54	4.02	0.73	4.24	0.43	4.11	0.73	มาก
2. ความสนใจใฝ่เรียนรู้	3.38	0.55	3.70	0.79	3.49	0.79	3.64	0.44	3.56	0.78	ปานกลาง
3. ความพึงพอใจในการเรียน	3.59	0.60	3.73	0.82	3.50	0.88	3.80	0.44	3.66	0.83	ปานกลาง
4. ทศนคติต่อวิชาชีพ	4.17	0.53	4.35	0.69	4.12	0.71	4.16	0.41	4.20	0.69	มาก
5. ความคลายกังวล	3.91	0.57	4.10	0.80	3.85	0.84	4.01	0.48	3.96	0.80	มาก
รวม	3.99	0.54	4.02	0.85	3.80	0.78	3.97	0.46	3.89	0.57	มาก

4. ปัจจัยทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับความสุขในการเรียน คือ ลักษณะของนักศึกษา ($r = .653$, $p < .01$) รองลงมา คือการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของอาจารย์ ลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง ลักษณะสถานศึกษา และลักษณะนักศึกษา ร่วมสถาบัน ($r = .628$, $r = .577$, $r = .473$, $r = .452$, $r = .442$; $p < .01$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 และรวมทุกชั้นปี จำแนกรายด้านและโดยรวม จำแนกรายด้านและโดยรวม (n = 798)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)				
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวมทุกชั้นปี
1. ลักษณะการจัดการเรียนการสอน	.631**	.649**	.661**	.752**	.628**
2. ลักษณะอาจารย์	.607**	.588**	.630**	.678**	.577**
3. ลักษณะนักศึกษา	.701**	.706**	.668**	.688**	.653**
4. ลักษณะนักศึกษา ร่วมสถาบัน	.451**	.503**	.532**	.385**	.442**
5. ลักษณะของสถานศึกษา	.505**	.438**	.440**	.466**	.452**
6. ลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครอง	.402**	.533**	.428**	.504**	.473**

**p < .01

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์เพื่อการรณรงค์ทุกชั้นปีประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจในด้านทัศนคติต่อวิชาชีพมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด (Mean = 4.20, S.D. = 0.69) รองลงมาคือด้านความพึงพอใจในตนเอง (Mean = 4.11, S.D. = 0.73) และความคลายกังวล (Mean = 3.96, S.D. = 0.80) อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นพยาบาล ต้องมีใจรักในการพยาบาลผู้ป่วย มีความอดทน ความรับผิดชอบ ความรู้ และความสามารถในด้านการพยาบาลเป็นอย่างดี นักศึกษาเลือกที่จะมาสมัครเอง ไม่ได้ถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนเองไม่ชอบจึงรู้สึกมีความสุขในการเรียน² สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัทมา ทองสม⁹ พบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพ ความพึงพอใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ส่วนด้านความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ($p < .01$) จากการศึกษาของอมรรัตน์ ศรีคำสุข ไชโตะและคณะ⁸ พบว่านักศึกษาที่เลือกเรียนพยาบาลด้วยความสมัครใจมีคะแนนเฉลี่ยความสุขโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่เลือกเรียนพยาบาลด้วยความไม่สมัครใจ ($p < .01$) นอกจากนั้นความสุขในด้านความพึงพอใจในตนเองของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่า นักศึกษาทุกชั้นปีมีการทำงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน ในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความรู้ ความสามารถ และนักศึกษาได้ขึ้นฝึกประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยและญาติบนหอผู้ป่วย เมื่ออาการผู้ป่วยทุเลาและสามารถกลับบ้านได้ก็จะได้รับคำชมเชย เกิดความสุข รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา วันนา,

นุจรี ไชยมงคล, พิชามณัฐ ปุณโณทก¹³ พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถสามารถทำนายความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ ($p < .01$) ในด้านความคลายกังวล พบว่านักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์เพื่อการรณรงค์มีความคลายกังวลอยู่ระดับมาก อธิบายได้ว่า คณะพยาบาลฯ มีการจัดการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยแนะและแก้ไขปัญหาด้านการดำรงชีวิตและการเรียน นักศึกษามีความสนิทสนมกับอาจารย์สามารถแสดงความคิดเห็น มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมพัฒนาด้านความรู้และอารมณ์เพื่อเตรียมพร้อมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวกับการเรียนตลอดหลักสูตรทุกชั้นปี โดยปรับให้เหมาะสมกับนักศึกษาได้แก่ การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ พิธีสานสัมพันธ์ รุ่นพี่-รุ่นน้อง พิธีไหว้ครู รับหมวก เดินเทียน โครงการพัฒนาบุคลิกภาพ กีฬาสี บัณฑิตนิเทศ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าความเครียดของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการเรียนที่ย่างยาก ซับซ้อน การปฏิบัติงานบนคลินิก ความเครียดจากการเรียนนำไปสู่ความทุกข์ด้านจิตใจมากขึ้น¹⁴

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเรื่องความสุขของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยความสุขมากที่สุด (Mean = 4.02, S.D. = 0.85) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยความสุขน้อยที่สุด (Mean = 3.80, S.D. = 0.78) อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เป็นนักศึกษาที่เริ่มฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก มีประสบการณ์น้อย มีความวิตกกังวลและกลัวเกิดความผิดพลาด ดังนั้นคณะพยาบาลฯ จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีที่ชั่วโมงการเรียนไม่แน่นมากเกินไป จัดชั่วโมงศึกษาด้วยตนเองเพื่อให้มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น พร้อมกับจัดเตรียมสื่อการสอนที่ทันสมัยที่สามารถศึกษาได้ทุกที่ที่ต้องการ เช่น วิดีทัศน์ เฟสบุ๊ค ทำให้นักศึกษาสามารถทบทวนและศึกษาการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริง ทำให้เกิดความมั่นใจ

และพึงพอใจในการเรียนมากขึ้น¹⁵ นอกจากนั้น นักศึกษายังรู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าที่ สอบผ่านชั้นปีที่ 1 มาได้ สามารถปรับตัวในการเรียน และการใช้ชีวิตจากการเป็นน้องใหม่มาเป็นรุ่นพี่ ร่วมกับ ทางคณะพยาบาลฯ ได้จัดพิธีรับหมวกในชั้นปีที่ 2 ทำให้ รู้สึกภาคภูมิใจที่จะได้ขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยอย่าง จริงจัง มีรูปแบบที่ ครบสมบูรณ์ใกล้เคียงพยาบาล วิชาชีพ ส่งผลให้นักศึกษาปีที่ 2 มีความสุขมากกว่าชั้น ปีก่อน

ในทางตรงกันข้าม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนน ความสุขน้อยที่สุด อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการเรียนการสอนที่หนักและยากมากขึ้นทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เช่น วิชาการบริหารขั้นต้น วิจัยทางการ พยาบาล เป็นต้น โดยเฉพาะการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยที่เข้มข้นและจำนวนวันขึ้นปฏิบัติ 3 วันต่อสัปดาห์ หลายวิชาเช่นวิชาการปฏิบัติพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ปฏิบัติการผดุงครรภ์ ปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพ จิต ร่วมกับการที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น ทำให้ความสุข ในการเรียนน้อยกว่าชั้นปีอื่น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน ได้แก่ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ ลักษณะนักศึกษา ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบัน ลักษณะสถานศึกษาและลักษณะพ่อแม่/ผู้ปกครองใน ภาพรวมของนักศึกษาทุกชั้นปีมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ลักษณะของ นักศึกษา รองลงมาคือ ลักษณะการจัด การเรียนการสอน ลักษณะอาจารย์ ลักษณะพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ลักษณะของสถานศึกษาและลักษณะเพื่อนร่วมสถาบัน ตามลำดับ

ลักษณะของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความสุขในการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต ลักษณะของนักศึกษาเป็นปัจจัยภายใน ที่ส่งผลโดยตรงกับความสุขในการเรียนของนักศึกษา พยาบาล อาจอธิบายได้ว่า คณะพยาบาลศาสตร์ถือ

การุณยให้มีความสำคัญในการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียน ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยพิจารณาเรื่อง สุขภาพ มีการตรวจร่างกายก่อนรับเข้าศึกษา หากพบ ความผิดปกติที่ร้ายแรงและขัดต่อการศึกษาวิชาชีพ พยาบาลก็จะไม่ได้รับคัดเลือกเข้าศึกษา นักศึกษาที่แข็งแรง สามารถทนต่อความเหน็ดเหนื่อยและสถานการณ์ ที่ยุ่งยากได้ดี พึ่งตนเองได้ คณะพยาบาลฯ ยังจัดให้มี อาจารย์แม่บ้านช่วยดูแลสุขภาพทั้งในเวลาและนอก เวลาราชการ จัดห้องพยาบาลรวมทั้งยาและอุปกรณ์ใน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น นอกจากนั้นทัศนคติที่ดีต่อ วิชาชีพมีผลต่อความสุขในการเรียน เห็นได้จากนักศึกษา พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ถือการุณยมีทัศนคติที่ ดีต่อวิชาชีพในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา⁹ ที่ พบว่าลักษณะของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล โดยตรงที่เป็นบวกต่อความสุขในการเรียน การเรียนรู้ที่ มีความสุขย่อมเกิดจากนักศึกษามีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัย มีพลังทั้งทางร่างกายและจิตใจ เห็นคุณค่าในการเรียนรู้มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเรียนรู้ แล้วจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มองเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าใจตนเอง ตระหนักถึงความรู้สึกรักของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมี ความสามารถในการบริหารหรือจัดการอารมณ์ของตน ได้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้มี ศักยภาพด้านต่างๆ ล้วนเป็นพื้นฐานในการสร้าง สัมพันธภาพในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น¹⁶⁻¹⁷

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความสุขของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต ซึ่งอธิบายได้ว่า คณะพยาบาลฯ มุ่งเน้น การดูแลนักศึกษาในเรื่องการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด มีระบบครูประจำชั้น และอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความช่วย เหลือเรื่องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้ซักถาม อภิปรายเนื้อหาส่วนที่ไม่เข้าใจใน ชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนของภาคทฤษฎีในทุกรายวิชา และมีการเรียนการสอนแบบ active learning ส่วน

ภาคปฏิบัติมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติทุกชั้นปี โดยการฝึกทักษะการปฏิบัติที่ใช้ฝึกทักษะบนหอผู้ป่วย โดยจัดฐานสาธิตทักษะการพยาบาล เช่น การฉีดยา การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ใช้วิธีการสอนด้วยหุ่นจำลองเสมือนจริงรวมทั้งสถานการณ์จำลองทำให้นักศึกษามีความคุ้นชินกับอุปกรณ์ทางการแพทย์ ลดความกลัว สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีทัศนแบบแผนการดูแลผู้ป่วยประจำวันร่วมกับการสอนปกติทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติพยาบาลบนหอผู้ป่วยมากกว่าการสอนตามปกติ¹⁵ จัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในแหล่งฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่มีระบบประกันคุณภาพทางการพยาบาล การเดินทางไปแหล่งฝึกมีความสะดวกสบาย ปลอดภัย สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ กระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ การจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมความสุขให้แก่ผู้เรียน^{9, 11}

ลักษณะอาจารย์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสุขในการเรียน หากอาจารย์ผู้สอน มีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพก็ส่งเสริมความสุขในการเรียนได้มาก อาจอธิบายได้ว่าความสุขของนักศึกษาเป็นผลมาจากอาจารย์เข้าใจ เอาใจใส่นักศึกษา และวางแผนการจัดการเรียน การสอนที่ดี มีการปรับปรุงแผนการสอนได้ทันสมัย รูปแบบน่าสนใจ เช่น มีการบรรยาย การทำงานกลุ่มย่อยและเดี่ยว ให้โอกาสให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระ นอกจากนี้ อาจารย์ของคณะพยาบาลฯ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางการพยาบาลจึงมีความรู้ ความสามารถในการพยาบาลเฉพาะทาง ถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาได้เป็นอย่างดี ไม่กดดันนักศึกษา รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี จากการศึกษพบว่าลักษณะอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ลักษณะอาจารย์

ที่เป็นกันเอง ไม่กดดันนักศึกษา จะทำให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอย่างมีความสุข อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาล ลักษณะของอาจารย์ที่เข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา รักและเอาใจใส่นักศึกษา จะส่งผลให้การเรียนของนักศึกษาดำเนินไปอย่างมีความสุข⁷ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์เป็นความสัมพันธ์ที่สนิทสนม มีอบรม กล่อมเกลานิสัย ความประพฤติของนักศึกษาและเอาใจใส่นักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนมีผลต่อคุณภาพชีวิต สามารถแสดงออกทางด้านความสุขได้เช่นกัน¹⁸

ลักษณะพ่อแม่และผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสุขในการเรียน บุคคลในครอบครัวของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มีความสุข ครอบครัวที่เอาใจใส่ดูแลและเข้าใจในตัวผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนไม่เครียด มีสมาธิ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข อาจเนื่องมาจากคณะพยาบาลฯ จึงเปิดโอกาสให้นักศึกษากลับบ้านไปพบพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ตามสะดวกและตามเทศกาลสำคัญ เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว นอกจากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับทางคณะพยาบาลฯ เช่น กิจกรรมรับหมวก เดินเทียน พิธีจบการศึกษา โดยทางคณะพยาบาลฯ ให้ต้อนรับผู้ปกครอง จัดสถานที่ให้กับผู้ปกครองและนักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าพ่อแม่และผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางตรงกับความสุขของนักศึกษาพยาบาล เมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย ความเป็นเจ้าของและความรัก ความต้องการที่จะมีความรักความผูกพันกับผู้อื่น การมีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคม ความต้องการการเรียนรู้ ความต้องการด้านภาพลักษณ์ภายนอก ความต้องการความสมหวังในชีวิต ความต้องการในการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งความต้องการเหล่านี้จะเกิดขึ้นที่สถาบันครอบครัวก่อนอื่น⁹

ลักษณะของสถานศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล อาจอธิบายได้ว่า คณะพยาบาลฯ มุ่งเน้นให้มีการจัดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมในการพัฒนาการเรียนให้กับนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น เพิ่มสัญญาณ wifi ให้ใช้ได้ทุกพื้นที่ของคณะฯ สามารถสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็วและชัดเจน มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เช่น จัดทำสื่อ วิดีทัศน์ทางการพยาบาล นักศึกษาสามารถเปิดดูเพื่อศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา จัดความพร้อมของอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ให้เพียงพอ จัดให้มีห้องฝึกทักษะการพยาบาลด้วยตนเองนอกเวลา มีการจัดแต่งสถานที่ สิ่งปลูกสร้างที่มั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบ รวมทั้งมีห้องสมุดที่ทันสมัย มีฐานข้อมูลที่หลากหลาย มีโรงอาหารที่สวยงามถูกสุขลักษณะ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าสิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียน^{1, 19}

ลักษณะนักศึกษาร่วมสถาบันมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สามารถอธิบายได้ว่า คณะพยาบาลฯ มีระบบรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้องตามสายตระกูล รุ่นพี่ที่จบการศึกษาแล้วยังกลับมาดูแลรุ่นน้องต่อไป สายใยพี่น้องที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านการเรียน การดำเนินชีวิต ความรักและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เช่น งานต้อนรับน้องใหม่ พิธีพี่จบ-น้องจบ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมให้นักศึกษามีความรักและความสามัคคี ทำให้นักศึกษาผ่อนคลายจากการเรียน เปิดโอกาสสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ส่งเสริมการปรับตัวและยอมรับผู้อื่น นอกจากนั้นมีระบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยการช่วยกันทบทวนวิชาก่อนสอบร่วมกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัทมา ทองสม⁹ ที่พบว่าลักษณะนักศึกษาร่วมวิทยาลัยบ่มิทธิพลทางตรงที่เป็นบวกกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และจากการศึกษาของ คลากและมอนแท็ค²⁰ พบว่าสาเหตุความเครียดของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไม่มีความสุขในชีวิตและไม่

ประสบความสำเร็จในการศึกษาคือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยเฉพาะเพื่อนร่วมวิทยาลัยและเพื่อนในสถานที่ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหรือกิจกรรมหรือโปรแกรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการเรียน รวมทั้งส่งเสริมความฉลาดด้านอารมณ์ของนักศึกษา
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นภาคตัดขวางเพื่อศึกษาภาพรวมของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 ทำให้ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ศึกษา จึงควรมีการศึกษาติดตามในระยะยาวและมีการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนในแต่ละชั้นปี

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนวมินทราชินีให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย และผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาพยาบาลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและเอื้ออำนวยในการทำวิจัยครั้งนี้

REFERENCES

1. Khuneepong, A., Tuntiakakarat, S. The Relationship between Environments of Educational Institute and Learning Happiness of Public Health Undergraduate Students, Valaya Alongkorn Rajabhat University under The Royal Patronage. Journal of Nursing and Education. 2017; 10(1): 64- 76. (in Thai).
2. Bundasak, T., Chaowiang, K., and Jangasem, N. Happily learning among Nursing Student, Journal of MCU Peace Studies, 2017; 5(1): 357-369. (in Thai).

3. Onsri, P., Chaleoykitti, S. Nursing Learning Provision for Happiness: Role of Teacher and Learner. *Journal of the Royal Thai Army Nurses*. 2013; 14(1): 8-16. (in Thai).
4. Townsend, M. C. Essentials of psychiatric mental health nursing: concepts of care in evidence-base practices. (5th ed.) Philadelphia: F. A. Davis Company. (2011).
5. Wongprach, B. Factors Related to Stress and Coping Stress of Nursing Students in The Royal Thai Army Nursing College *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2018; 19(2) 201-210. (in Thai).
6. Annapatiwet, S., Akrastrithanoon, C. A Comparison study of Resilience Quatient (RQ) Before and After Mental Health & Psychiatric Nursing Practicum among Junior Nursing Students, St. Theresa International Colleague. *Journal of Nursing and Education*. 2011; 4(1): 38-51. (in Thai).
7. Kawsaaed, N., Arpanantikul, M., and Putawatana, P. Selected Variables Related to Nursing Students' Happiness, *Thai Journal of Nursing Council*; 2013; 2891): 19-33. (in Thai).
8. Saito, A., Voraharn, W., and Senarak, W. Happiness of Undergraduate Nursing Students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health*, 2011; 34(2): 70-79. (in Thai)
9. Thongsom, P. The Development of Indicators of Happiness in Learning of students in Nursing Science Undergraduate Program under The Ministry of Public Health. *Journal of Nursing and Education*. 2011; 4(1): 88-111. (inThai).
10. Beamukda, P. The Innovative Design Education System Sustainability by The Principles of Buddhism : A Case Study Concept and Vision of Steve Jobs. *Journal of MCU Peace Studies*. 2015; 3(2), 133-145. (inThai).
11. Vinijkul S. Reansuwong S. Sukarate P. Relationship between Academic Environment, Learning happiness, and Academic achievement of nursing Students at Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University. *Kuakarun Journal of Nursing*, 2014; 21:7-24. (in Thai).
12. Astin A. W. What matters in Colleague?. San Francisco: Jossey-Bass, 1993.
13. Wanna, G., Chaimomgkon, N., Bootanook, P. Factors Influencing Happiness among Nursing Students in Private University. *Journals of Nursing, Siam University*. [cited 2020/ 1/10]. Available from: file:///C:/Users/User/AppData/Local/Packages/Microsoft. MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/140356-Article%20Text-372717-1-10-20180815%20(9).pdf
14. Gibbons, C., Dempstar, M., Moutry, M. Stress, coping and satisfaction in nursing students. *Journal of Advanced Nursing*, 2011; 67(3): 621–632.
15. Jungpanich, A., Srisailaun, O. Effects of Using Daily Care Plan Video Teaching on Clinical Self-Confidence and Satisfaction of Nursing Students, Kuakarun Faculty of Nursing ,Navamindradhiraj University. *kuakarun Faculty of Nursing*. 2015; 22 (1): 17 -34.
16. Goleman, D. Social intelligence: The new science of human relationships. London: Random House Group, 2006.
17. Allbrecht, K. Social intelligence: The New Science of Success. San Francisco: Jossey- Bass A. Wiily Imprint, 2006.
18. Sinsawad, P., Pittard, B. Factors Related to Quality of life of nursing student at Boromarajonani College of Nursing. Ratchaburi. *Kuakarun Journal of Nursing*, 2016; 23(1): 7-20. (in Thai)

19. Kaithawan, P., Kittipimpanoon, K. The Relationship among Sensed of University, Belonging, Happiness in Learning, Learning-Facilitating Environment, Academic Achievement among Undergraduate Nursing Science Students. Rama Nurs J. 2014; 20(3): 415-429. (in Thai)
20. Clark, E., Montague, S. The nature of stress and its implications for nursing practice. Nursing Practice & Health Care. Great Britain : Edward Arnold, 1993.

